

Dernek tarafından yapılan kermesin iktisadi işletme oluşturup oluşturmayacağı ve belge düzeni hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU
Özelge no	B.07.1.GİB.4.06.17.01-KDV-4:2011/14001-03-99
Tarih	18.01.2012

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

ANKARA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

(Mükellef Hizmetleri KDV ve Diğer Vergiler Grup Müdürlüğü)

Sayı : B.07.1.GİB.4.06.17.01-KDV-4:2011/14001-03-99 18/01/2012

Konu : Dernek tarafından yapılan kermesin iktisadi işletme oluşturup oluşturmayacağı ve belge düzeni hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzda derneğimize aynı olarak alınan bağışların (küçük çaplı çeyiz eşyaları, evde yapılan yiyecekler v.b.) zaman zaman düzenlenen kermesle satıldığı belirtilerek, bu durumun vergi mevzuatı açısından değerlendirilmesi talep edilmiştir.

A-) KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME:

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, iktisadi kamu kuruluşları vergi mükellefiyeti kapsamına alınmış olup aynı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında da Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticari, sınai ve zirai

işletmelerin iktisadi kamu kuruluşu olduğu; aynı maddenin altıncı fıkrasında ise iktisadi kamu kuruluşları ile dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kar edilmemesi veya karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

3/4/2007 tarih ve 26482 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin "Dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler" başlıklı (2.4) bölümünde iktisadi işletmenin tanımı içinde yer alan ve devamlı olarak yapılan ticari, sınai veya zirai faaliyetten söz edebilmek için bu işletmenin tedavül ekonomisine katılması, başka bir ifadeyle işletmede üretilen veya alınan malların veya verilen hizmetin bir bedel karşılığı satılmış olması gerektiği, aksi halde diğer unsurlar var olsa dahi bir iktisadi işletmenin varlığından söz edilemeyeceği ifade edilmiştir.

İktisadi işletmenin belirgin özellikleri; bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesidir. Diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurları, ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetlerdir.

Kanun, bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek ya da vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsama almıştır.

Dernek veya vakfa ait bir iktisadi işletmenin varlığından söz edilebilmesi için iktisadi işletmenin;

- Dernek veya vakfa ait veya bağlı olması (ait olma, sermaye bakımından; bağlı olma ise idari bakımdan bağlılığı ifade eder),

- Sermaye şirketi veya kooperatif şeklinde kurulmamış olması,

- Ticari, sınai veya zirai alanda devamlı olarak faaliyette bulunması

gerekmektedir.

Devamlılık unsuru, bir hesap dönemi içinde aynı veya ayrı faaliyet alanlarında ticari mahiyet arz eden işlemlerin birden fazla yapılmasını ifade etmektedir. Aynı hesap döneminde tek işlem nedeniyle ticari faaliyetin devamlılık unsurunun oluştuğunu kabul etmek mümkün olmamakla birlikte, faaliyetin organizasyon gerektirmesi veya amacının ticari olması durumunda devamlılık unsurunun varlığı kabul edilir.

Ticari organizasyon, sermaye tahsisi, işyeri açılması, personel istihdamı, ticaret siciline kaydolmak gibi unsur ve şartlardan tümü veya bir kısmı yerine getirilmek suretiyle belirli şekilde kurulmuş olacaktır. Bu takdirde bu organizasyon içinde bir takvim yılında veya iki veya üç yılda tek bir

işlem yapılmış olsa dahi ticari faaliyetin varlığı kabul edilecektir.

Örneğin; aynı vergilendirme döneminde birden fazla veya birden fazla vergilendirme döneminde periyodik olarak, ticari bir organizasyon çerçevesinde çay, yemek, tiyatro, kermes, konser gibi faaliyetlerin düzenlenmesi ve bu faaliyetlerden dolayı gelir elde edilmesi nedeniyle oluşacak olan iktisadi işletme için kurumlar vergisi mükellefiyetinin tesis edilmesi gerekecektir.

Yapılan işlemlerin ticari mahiyet arz etmemesi durumunda, devamlı bir ekonomik faaliyet söz konusu olmayacaktır.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalara göre, Derneğiniz tarafından organize edilecek kermesin bir defaya mahsus olmak üzere gerçekleştirilmesi halinde, bu faaliyet nedeniyle Derneğinize bağlı bir iktisadi işletme oluşmayacaktır.

Ancak, bu faaliyetin yılda birden fazla veya her yıl bir defa olmakla beraber müteakip yıllarda ya da birkaç yıl arayla periyodik olarak tekrar ettirilmesi veyahut ticari bir organizasyon çerçevesinde gerçekleştirilmesi halinde, söz konusu faaliyet dolayısıyla Derneğinize bağlı bir iktisadi işletme oluşacağından bu iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyetinin tesis edileceği tabiidir.

B-) VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME :

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 232 nci maddesinde; "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler:

- 1.Birinci ve ikinci sınıf tüccarlara;
- 2.Serbest meslek erbabına;
- 3.Kazançları basit usulde tespit olunan tüccarlara;
- 4.Defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere;
- 5.Vergiden muaf esnafa.

Sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlar da fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

Yukarıdakiler dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenlerden ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden satın aldıkları emtia veya onlara yaptırdıkları iş bedelinin (01/01/2011 tarihinden geçerli olmak üzere) 700,-TL'yi geçmesi veya bedeli 700,-TL'den az olsa dahi istemeleri halinde emtiayı satanın veya işi yapanın fatura vermesi mecburidir" hükmü yer almaktadır.

Öte yandan; aynı Kanununun 172 nci maddesinde, bu Kanunun esaslarına göre defter tutacaklar sayılmış olup, iktisadi kamu müesseseleriyle dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmelerin, defter tutma bakımından tüccarların tabi oldukları hükümlere tabi olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanunun 177 nci maddesinde, " Aşağıda yazılı tüccarlar I. sınıfa dahildirler.

...

5- Kurumlar vergisine tabi olan diğer tüzel kişiler (Bunlardan işlerinin icabı bilanço esasına göre defter tutmalarına imkan veya lüzum görülmeyenlerin, işletme hesabına göre defter tutmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade edilir.)..." hükmü mevcuttur.

Diğer taraftan, Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında 3100 sayılı Kanunla, perakende mal satan veya hizmet ifa eden birinci ve ikincisınıf tüccarlara, Vergi Usul Kanununa göre fatura verme mecburiyetinde olmadıkları satışlarının belgelendirilmesi için ödeme kaydedici cihaz kullanma mecburiyeti getirilmiştir.

Anılan Kanunla ilgili olarak yayımlanan 36 Seri No.lu Genel Tebliğin 2/a bölümünde; "1/1/1992 tarihinden itibaren yeni işe başlayan (ödeme kaydedici cihaz kullanmayı gerektiren bir işle uğraşan veya hizmet ifasında bulunan) mükelleflerde, işe başlama tarihinden itibaren; 30 gün içerisinde ödeme kaydedici cihaz kullanma mecburiyetinin başlayacağı" açıklanmıştır.

Buna göre, derneğiniz tarafından söz konusu kermesin ticari organizasyon çerçevesinde yapılması, yılda birden fazla tekrar edilmesi veya her yıl bir defa olmakla beraber müteakip yıllarda ya da birkaç yıl arayla yapılmasına karşılık periyodik olarak tekrar edilmesi durumunda, bu faaliyetin devamlı olduğunun kabulü gerektiğinden oluşacak söz konusu derneğe bağlı iktisadi işletmenin 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 177 nci maddesinin 5 inci bendi gereğince I nci sınıfa tabi tüccar olarak bilanço esasına göre defter tutması gerekmektedir.

Diğer taraftan; bu satışların tamamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 232 nci maddesinin birinci fıkrasında beş bent halinde sayılanlara yapılması veya her bir satış tutarının 700.-TL'yi aşması halinde ödeme kaydedici cihaz kullanma mecburiyeti bulunmamaktadır. Ancak, bunların dışında kalanlara yapılan ve bedeli 700-TL'nin altında kalan satışlar için müşteriler tarafından fatura talep edilmesi bu satışların perakende olma özelliğini değiştirmeyeceğinden ödeme kaydedici cihaz kullanma mecburiyeti bulunmaktadır.

C-) KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN :

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1/3 üncü maddesinin g bendinde; genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar

tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticarî, sınaî, ziraî ve meslekî nitelikteki teslim ve hizmetlerinin KDV nin konusunu oluşturduğu hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, Derneğiniz tarafından söz konusu kermesin ticari organizasyon çerçevesinde yapılması, yıl içerisinde birden fazla tekrar ettirilmesi veya yıl içerisinde bir defa olmakla beraber müteakip yıllarda ya da birkaç yıl arayla yapılmasına karşılık periyodik olarak tekrar ettirilmesi durumunda, bu faaliyetin devamlı olduğu kabul edilerek Derneğinize bağlı bir iktisadi işletme oluşmuş olacağından, söz konusu iktisadi işletmenin KDV mükellefiyetinin tesis ettirilmesi gerekecektir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026